

- Kılıç, Filiz ve Ayşe Yıldız (2004), "Sehî, Lâtîfî ve Âşık Çelebi Tezkirelerinden Hareketle XVI. yy Tezkirelerinde Bazı Üslup Özellikleri", *Türk Dil Kurultayı Bildirileri*, Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Leech, Geoffrey N. and Michael H. Short (1981), *Style in Fiction: A Linguistic Introduction to English Fictional Prose*, London: Longman.
- Saraç, M. A. Yekta (2006), *Klasik Edebiyat Bilgisi -Belâgat-*, İstanbul: Gökkuşbu Yayınları.
- Tekin, Şinasi (2001), *İştikakçının Köşesi -Türk Dilinde Kelimelerin ve Eklerin Hayatı Üzerine Denemeler-* İstanbul: Simurg Yayınları.
- Tietze, Andreas (1973), "Mustafa Âlî of Gallipolis Prose Style", *Archivum Ottomanicum* V: 297-319.
- Tietze, Andreas (1989), "Zur Wiederempfindung der osmanischen Reimprosa", *The Islamic World, from Classical to Modern Times: Essays in Honor of Bernard Lewis*, Ed. by C. E. Bosworth, Charles Issawi, Roger Savory, and A. L. Udovitch, Princeton: The Darwin Press Inc., NJ USA: 609-613.
- Tolasa, Harun (1983), *Sehî, Latîfî, Âşık Çelebi Tezkirelerine Göre 16. yy'da Edebiyat Araştırma ve Eleştirisi*, İzmir.
- Yılmaztürk, Hasan (1999), *Esâmî-i Şu'arâ-yı Âmid'in Tenkitli Metni*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Fatih Üniversitesi.

ed. Ayşenur Kılavuzlu İslam ve Sâir Eker.

Edebiyat ve Dil Yazıları: Mustafa İsen'e Armağan.

Ankara - 2007, s. 187-212.

D.N: 170318

Fahriye (060022)

Fahriyelerin Yapı, İçerik ve Üslup Açısından Gelişimi

Tübâ İşinsu İsen-Durmuş
Başkent Üniversitesi

Bu makalede, Türk Edebiyatında 14. yüzyıldan itibaren ilk örnekleri görülen ve kasidenin ortaya çıkışını takiben, bu nazım şeklinde aslı bölüm olarak hemen her şiirde yer alan fahriyenin yapı, içerik ve üslup açısından gelişimi değerlendirilecektir. Kasidenin şairin kendisini övdüğü bölüme ad olan fahriyenin yapısal ve içerik özellikleri, edebi sanatlar ve şahıs kadrosu açısından değerlendirilmesi çalışmada izlenen yöntem olacaktır. Bu çalışma ile, Osmanlı edebi metinlerine yüzyıllarından ve yazarlarından bağımsız olarak hem yapı, hem içerik, hem de üslup açısından yapılacak bir inceleme ile dilin gelişimini de izleyebilmenin mümkün olduğu ortaya konmaya çalışılacaktır.

Övünme, büyülenme, böbürlenme, şöhret, erdem gibi anlamları karşılayan ve fahr kökünden gelen fahriye, edebiyat terimi olarak genellikle kasidede, bazen de gazel ve mesnevi gibi türlerde şairin kendini övdüğü, felekten yakındığı, durumunu kaside sunduğu kişiye iletildiği, yardım dilediği, zaman zaman da yardım dilerken memduhunu övdüğü bölümün adıdır (Aydemir 1994: 1). İlk kez Arap kasidelerinde karşımıza çıkan fahriye, zamanla İran edebiyatı örneklerinde de görülmeye başlanmış ve daha sonra da divan şiirinde yer alarak gelişimini tamamlamıştır. İran şairlerinin, kendilerini Arap şairleri ile aynı konumda göstererek övünmeleri, divan şiirinde hem Arap, hem de İran şairlerini kendilerine rakip görme şeklinde devam etmiştir. Dolayısıyla divan şiirindeki fahriye örnekleri, gerek şekil, gerekse de içerik açısından İran ve Arap şiirine göndermelerle gelişmiş, giderek kendi kimliğini kazanmış ve 19. yüzyılın sonuna kadar özellikle medhiye kasidelerinde yaşamıştır.